

«Уряд без паперів? Можливо!»

Ірина НАГРЕБЕЦЬКА
8 травня 2012 року

КОМУНІКАЦІЇ

Учетверте в Національній академії державного управління при Президентові України пройшли «Дні інформаційного суспільства»

Ірина НАГРЕБЕЦЬКА,
«Урядовий кур'єр»,
Юрій НЕСТЕРЯК,
докторант НАДУ

Наприкінці минулого століття людство зрештою зрозуміло, що вирішальною силою на планеті стає не матеріальне виробництво, а знання, і зокрема їхнє поширення в електронному вимірі – без меж і кордонів.

Завдяки інтернет-ресурсам кардинально змінюється і державне управління: стираються бар'єри між людиною та владою, ухвалюються прозорі рішення, посилюється боротьба з корупцією, поширюється найкращий досвід.

– Ми повернулися обличчям до цієї проблеми чотири роки тому, оскільки не розв'язавши її неможливо повноцінно реформувати управління державою. Відкрили кафедру інформаційної політики та технологій та вперше в Україні започаткували спеціальність «Електронне урядування», – сказав президент Національної академії державного управління при Президентові України Юрій Ковбасюк на відкритті науково-практичної конференції за міжнародною участю «Дні інформаційного суспільства—2012». – Це обов'язкові атрибути підготовки нової високопрофесійної генерації державних службовців, про які йдеться в Стратегії державної кадрової політики на 2012—2020 роки.

Технології виживання

Про те, що інформаційне суспільство є метою розвитку людства, оскільки саме воно забезпечує прогрес та стабільність, створює глобальний інформаційний простір, здатний продукувати нову якість життя, говорив і голова Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації академік Володимир Семиноженко. За його словами, чинний уряд планомірно реалізує Концепцію розвитку електронного урядування на 2011—2012 рр. З-поміж її завдань – створення єдиної загальнодержавної системи електронного документообігу, започаткування національного реєстру електронних інформаційних ресурсів органів державної влади та органів місцевого самоврядування на всіх рівнях, організація Єдиного веб-порталу адміністративних послуг тощо.

На жаль, минулий рік, оголошений у країні Роком освіти та інформаційного суспільства, справжнім проривом на цьому фронті не став. Більше того, за уїдливою, хоча і справедливою критикою заступника голови Комітету Верховної Ради з питань свободи слова та інформації народного депутата Андрія Шевченка, у нас здебільшого склалася ворожа система до будь-яких новацій у сфері електронно-комунікаційних технологій та ще й з рецидивами: від спротиву до неприхованого саботажу. Якщо її не зламаємо, кардинальних змін годі й чекати.

Допоки ми пишемо плани та стратегії, світ дедалі більше починає розуміти: інформатизація — це не лише конкурентоспроможність, це виживання тієї чи тієї країни. Так-от в Естонії кабінет міністрів уже рік обходиться без паперів. У дружньому нам Казахстані в кожному населеному пункті є місце, де будь-хто безоплатно отримає доступ до Інтернету. Громадянин сусідньої Румунії може вільно зайти в пункт електронного урядування і одержати одну з 155 адмінпослуг. Причём п'ять хвилин він перебуватиме в імовірній черзі, й ще 15 хвилин йому знадобиться для розв'язання своєї проблеми.

У Польщі, що впроваджує е-врядування з 2000 р., у загальному відношенні відсоток трансакційних послуг для підприємців становить 37,5%, для громадян — 8,3%. Нині сектор «G2B» — послуги «уряду для бізнесу» — тут охоплює соціальні внески працівників, корпоративний податок і ПДВ (декларування, сповіщення), реєстрацію нових компаній, подання даних до бюро статистики, митні декларації, дозволи з екологічною специфікою, державні закупівлі тощо.

Україна все ще тупцює на першому етапі розвитку електронного урядування, зазначала більшість учасників «Днів інформаційного суспільства — 2012». Причиною цього називали інертність вітчизняного суспільства, занадто малу (9,1%) частку користувачів Інтернету, вже згаданий вище спротив чиновників. Є й парадоксальні речі: за кількістю новітніх недешевих мобільних гаджетів українці випереджають навіть деякі розвинені країни, а в середовищі державного управління інформатизація залишається на рівні... дерев'яної рахівниці.

**Людство дедалі більше комп'ютеризується, щоб іти в ногу з прогресом. Фото
Володимира ЗАЇКИ**

І все-таки вітер перемін

Свіжим вітром, точніше «освітньою хмарою» на важкому шляху до інформаційного суспільства називають Національний проект Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України «Відкритий світ», який презентував учасникам зібрання його керівник Ігор Курус. Принаймні сам Ігор Федорович стверджує, що йдеться про дорожню карту успіху суцільної комп'ютеризації вітчизняних шкіл та інших освітніх закладів. Оскільки, небезпідставно зауважує він, держава може перейти до електронного урядування лише тоді, коли люди, а головне, молоде покоління, будуть готові до цього.

Тому автори проекту вирішили розпочати з найменших громадян – дітей, їхніх учителів і вихователів, забезпечити їм доступ до комп'ютерної техніки. Кошти на це потрібні чималі, та впроваджувати «Відкритий світ» передбачається за умов співфінансування держави і бізнесу. З боку держави це не просто гроші з бюджету, а інвестиції в своє ж майбутнє. Кожна вкладена гривня (а йдеться про майже 1,5 млрд грн) через 10 років принесе дві гривні прибутку, створить той людський капітал, який і стане потужним чинником розвитку національного інформаційного суспільства.

Вітчизняний бізнес також не може стояти осторонь, хоча б з огляду на те, що до 2015 р. 90% робочих місць у ЄС потребуватимуть певних навичок із ІТ. А влада сусідньої Росії поставила завдання до цього часу (2015 р.) посісти в рейтингах розвитку інформаційного суспільства місце, не нижче 20, і потрапити в десятку у класифікації за рівнем доступності національної ІКТ-інфраструктури.

Ініціатор і провідник «Відкритого світу» Ігор Курус узявся переконати владу та суспільство, що Україні під силу подолати комп'ютерну відчуженість. Для цього, каже він, долучати малюків до комп'ютерів слід з раннього віку й аргументує застереження щодо негативного впливу нових технологій на молоде покоління так: щоденне носіння шкільного рюкзака завважки 6–7 кг завдає першачковій більшій шкоди, ніж навчання дві-три години з перервами перед монітором.

Є окремі хороші напрацювання і в системі державного управління. У цьому зокрема переконувала присутніх Тетяна Шаповалова, начальник управління інформаційно-комп'ютерного забезпечення Дніпропетровської облдержадміністрації. Саме ця область наполегливо і непохитно реалізує проект упровадження технологій е-урядування в роботу органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування «Електронний регіон».

І, врахуйте, роблять це дніпропетровські ентузіасти не в якихось тепличних умовах: їм, як і всім іншим, заважає плінність кадрів через невисоку зарплату управлінців, завантаженість поточною роботою, нестача висококваліфікованих фахівців з ІТ-технологій, скорочення штату держслужбовців. Уже такий висновок пані Тетяни – що менше людей в електронній мережі (а кількість чиновників і надалі скорочуватиметься!), то вищі вимоги до якості інформації, що передається, — наводить на думку: майбутнє вітчизняного управління — саме за електронним урядуванням. Вона знову-таки повторила наведену вище думку Ігоря Куруса: бюджетні гроші на впровадження комп'ютеризації — це інвестиції у майбутнє.

Інформаційній нерівності — «Ні!»

Три «круглих столи», запропоновані учасникам заходу, — «Електронне урядування у взаємодії влади та бізнесу», «Комунікативні процеси в публічному управлінні», «Інформативне суспільство: стратегічні орієнтири для України» — зібрали величезний загальний охочих: від поважних учених, управлінців-практиків, представників закордонного та вітчизняного бізнесу до аспірантів і слухачів академії. І кожен щиро, зацікавлено, не для галочки висловлював свої думки, позицію, побажання та пропозиції щодо прискорення процесів інформатизації українського суспільства, які повинні вивести нашу державу з малопrestiжної когорти «наздоганяючих» країн. До речі, матеріали науково-практичної конференції ледь умістив збірник обсягом три сотні сторінок, в якому представлені тези наукових повідомлень понад ста її учасників.

Узагальнюючи підсумки цьогорічних «Днів інформаційного суспільства», завідувач кафедри інформаційної політики та технологій професор Наталія Грицяк зазначила, що організаторам певною мірою вдалося досягти поставленої мети: систематизувати наукові знання з окресленої проблеми запровадження механізмів електронного урядування для модернізації системи державного управління та проаналізувати вітчизняний і закордонний досвід, практику щодо цього.

З-поміж найважливіших проблем, з розв'язанням яких уже не мають права зволікати влада і суспільство, присутні визначили створення належного інформаційного простору, здатного забезпечити якість життя та відчутне збільшення питомої ваги інформаційно-комунікативних технологій, продуктів і послуг у валовому внутрішньому продукті (ВВП) нашої країни.

Третім, надто актуальним для країни завданням, повинна стати поява якісно нових комунікацій та ефективної інформаційної взаємодії громадян на засадах зростаючого доступу до національних і світових інформаційних ресурсів, подолання інформаційної нерівності (бідності), прогресуюче задоволення людських потреб в інформаційних продуктах і послугах.

МОВОЮ ЦИФР

Рейтинг України за індексами щодо інформаційно-комунікаційних технологій порівняно із сукупною кількістю країн становить:

- ◆ Глобальний індекс конкурентоспроможності 2010 — 2011 — 89 місце зі 139 країн;
- ◆ технологічної готовності 2010—2011 — 83 із 139 країн;
- ◆ Індекс мережевої готовності 2010—2011 — 90 місце із 138 країн;
- ◆ Готовність уряду — 122 місце зі 138 країн
- ◆ Використання урядом — 75 місце зі 138 країн
- ◆ Рейтинг за електронною готовністю — 64 місце із 70 країн;
- ◆ Індекс електронного уряду ООН 2010 — 54 місце зі 192 країн.

*За даними Всесвітнього економічного форуму
в Давосі (Швейцарія)*

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ РОЗДУМІВ

За показником телекомунікаційної інфраструктури наша країна посідає 73 місце у світі, поступившись Росії та випередивши Казахстан та Білорусь. Кількість інтернет-користувачів на 100 осіб у нас становить у середньому 22,51; кількість фіксованих телефонних ліній — 28,65; мобільних підключень — 121,09, інтернет-підключень — 3,59. Рівень проникнення інтернет-послуг на 100 жителів становить 8%.

За інформацією Єврокомісії, середній показник проникнення у країнах ЄС вже на початок 2008 року перевищив 40%, в Угорщині досяг 70%, у Словаччині — 50%.

За даними STU, рівень проникнення мобільного Інтернету в світі становить 14%, в Європі — 51%, у країнах, що розвиваються, — 6%.